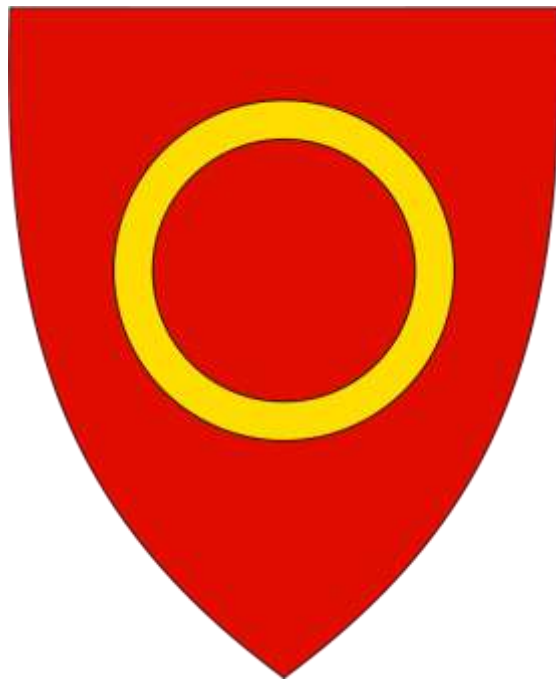


**MÅL OG RETNINGSLINJER FOR
HJORTEVILTFORVALTNINGEN I
RINGERIKE KOMMUNE**



2025-2027

FORORD

I 2016 vedtok Klima- og miljødepartementet ny forskrift om forvaltning av hjortevilt. I § 1 kommer det fram at formålet med forskriften er at hjorteviltforvaltningen skal ivareta bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold, samt at det skal legges til rette for lokal og bærekraftig forvaltning. I § 3 kommer det fram at kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Disse målene skal ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Hensikten med kommunale mål for hjorteviltforvaltningen er å diskutere forvaltningsspørsmål med rettighetshaverne og andre med interesser i utmark. Målene skal være konkrete og etterprøvbare. De skal også etablere en bredest mulig faglig og politisk forankret plan, som sammen med sentrale lover og forskrifter er styrende for hjorteviltforvaltningen i Ringerike kommune. Målene brukes blant annet som juridisk grunnlag når kommunen skal godkjenne flerårige bestandsplaner.

Det er opp til kommunen selv hvordan målene forankres i kommunen. Vi anser det som mest hensiktsmessig at målsettingene revideres ved behov hvert fjerde år av landbrukskontoret i samarbeid med Viltutvalget, i tillegg til en fortløpende vurdering dersom behov oppstår.

Mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Ringerike kommune i 2025 – 2027 ble utarbeidet av landbrukskontoret, og ble sendt på høring til alle valdledere, lokale interesseorganisasjoner, nabokommuner og fylkesmannen i Buskerud. Høringsforslagene ble bearbeidet, og et nytt utkast ble utarbeidet. Dokumentet ble politisk behandlet i Viltutvalget, Hovedutvalget for miljø- og arealforvaltning og Formannskapet før det ble endelig vedtatt av Kommunestyret.

Vedtatt av Ringerike kommune 12.12.2025

«Mål og retningslinjer for hjorteforvaltningen i Ringerike 2025 – 2027», vedtas, jf. forskrift 8. januar 2016 nr 12.»

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
1. ORGANISERING AV VALD OG BESTANDSPLOMOMRÅDER	1
1.1 DEFINISJONER.....	1
1.2 KOMMUNENS ANSVAR.....	1
1.3 VALDET OG VALDLEDERS ANSVAR	2
1.4 JAKTLAGET OG JAKTLEDERS ROLLE OG ANSVAR.....	3
2. MÅL FOR FORVALTNING AV HJORTEVILT	3
2.1 ORGANISATORISKE MÅL	4
2.2 HOVEDMÅL FOR HJORTEVILTFORVALTNINGEN.....	4
2.3 ELG.....	4
2.4 HJORT	6
2.5 RÅDYR	8
2.7 IRREGULÆR AVGANG.....	10
2.8 ANDRE INTERESSER	10
2.9 UFORUTSETTE SITUASJONER	10
2.10 ANNET UTTAK AV VILT - SKADEFELLING	11
3. VARIGHET OG REVIDERING	12
4. TIDSFRISTER	13

1. ORGANISERING AV VALD OG BESTANDSPLOMOMRÅDER

1.1 DEFINISJONER

Jaktrettshaver:

Enhver som har jaktrett på en eiendom.

- Retten til å jakte tilhører grunneier hvis ikke annet er bestemt.
- Dersom grunneier overlater sin eiendom til bruk av noen andre, skal brukeren ha jaktretten med mindre annet er avtalt.
- Jaktrett kan ikke skilles fra eiendommen for lengre tid enn 10 år om gangen, uten når jaktretten følger bruksretten til eiendommen.
- Avtale om særskilt bortleie av jaktrett skal være skriftlig, jf. viltloven § 28.

Retten til å utøve jakt og retten til å bidra til en helhetlig forvaltning på eiendommen er to separate retter som jaktrettshaver har. Disse kan leies bort hver for seg eller sammen.

Grunneier kan selv velge å leie bort retten til å forvalte viltet i tillegg til jaktretten, og dermed la et jaktlag forvalte dette *på deres vegne*. Dette vil dog ikke frata grunneiers rett til, og ansvar for, den helhetlige viltforvaltningen på eiendommen og hvordan den utføres.

Miljødirektoratets veileder «Forskrift om forvaltning av hjortevilt - med kommentarer», kapittel 2; «Jaktrettshaverne har ansvaret for organisering og tilrettelegging av jaktutøvelsen. De har også mulighet til å bidra i bestandsforvaltningen, blant annet gjennom utarbeidelse av bestandsplaner og gjennomføring av andre forvaltningstiltak. Overordnet for dette er Lov om jakt og fangst (viltloven) hvor det står: **§ 27 (grunneierens enerett til jakt og fangst)**; «Med de innskrenkninger som er fastsatt i denne lov og i forskrifter gitt i medhold av loven, har grunneieren enerett til jakt og fangst.» I viltloven §28 (rammene for jaktrett for brukere, leiere av jaktrett), og i §29 (retten til jakt i sameiestrekning), gis premissene for utleie eller overføring av jaktrett til andre enn grunneier.

1.2 KOMMUNENS ANSVAR

- Behandle søknader om nye vald eller endringer i vald, bestandsplanområder og bestandsplaner innen 15. juni, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt §§ 11, 14 og 16
- Bidra til at valdene organiseres som bestandsplanområder med naturlige grenser og med bestandsplan godkjent av kommunen.
- Informasjon ut til valdene.
- Registrere innhold i fellingsrapportene.
- Ringerike kommune v/Viltutvalget behandler og godkjenner bestandsplaner med avskytingsplaner.
- Tildele kvoter til alle vald årlig, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt §§ 18 og 20. Storvald med godkjent bestandsplan skal tildeles kvote i tråd med godkjent avskytingsplan i bestandsplanen, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt § 18, 2. ledd.
- Tilrettelegge for at rapporteringsrutiner og ettersøk skjer som beskrevet i forskrift om utøvelse av jakt og fangst kap. 8 jakt på og avliving av storvilt.

- Ansvar for fallviltmannskap, fallviltstatistikk og tiltak for redusering av viltpåkjørsler.
- Årlig tildele midler ved søknad til det kommunale viltfondet. Søknadsfrist er 1. mai og November, jf. Forskrift om kommunale viltfond m. m. § 5 a.
- Oppfølging av brudd på viltlov og tilhørende forskrift.
- Koordinere beitetaksering når hele kommunen skal takseres
- Behandle søknader om skadefelling, jf. naturmangfoldloven § 18 og forskrift om skadegjørende vilt.
- Planarbeid og biotopbevaring.

1.3 VALDET OG VALDLEDERS ANSVAR

Hjemlet i lov:

- Oppnevne valdansvarlig representant.
- Valdansvarlig opptrer på vegne av jaktrettshaverne ovenfor kommunen i saker som berører valdet, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt § 9
- Forvalte bestandene og organisere jakta i henhold til valdets og kommunens målsetninger, godkjentbestandsplan/tildelt kvote, samt gjeldende lovverk, jf. viltloven og forskrift om forvaltning av hjortevilt.
- Innen 1. mai skal endringer som har skjedd med valdets grenser, eiendomsforhold og tellende areal i løpet av siste jaktår meldes til kommunen, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt § 11.
- Ajourføre register over jaktledere i Hjorteviltregisteret før jakt på elg og hjort starter hvert år, jf. forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 26 a.
- Kvalitetssikre sett-elg/sett-hjort dataene registrert på hjorteviltregisteret for valdet på de artene man har fellingstillatelse på, og godkjenne registreringene senest 14 dager etter jaktens slutt, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt § 32.
- Send inn fellingsrapport til kommunen via hjorteviltregisteret innen 14 dager etter endt jakt, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt § 32.
- Send inn tannposer for elg og hjort senest 14 dager etter endt jakt, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt § 32.
- Betale fellingsavgift på felte elg og hjort til kommunens viltfond, jf. forskrift om kommunale viltfond m.m. § 6. Faktura utarbeides av kommunen med grunnlag i fellingsrapportene og sendes valdlederne. Faktura for fellingsavgift for felte *hjort kan* sendes direkte frå kommunen til den som nevnes ansvarlig av valdleder.

Anmodninger frå kommunen:

- Overvåke viltbestanden og ressursgrunnlaget i sitt område.
- Utarbeide bestandsplan for hjortevilt med inntil fire års varighet, jf. forskrift om forvaltning av hjortevilt § 15. Planen skal behandle og definere mål der minimum følgende punkter skal være med:
 - Oversikt over innmeldt areal, jaktfelt og valdets avgrensning på kart
 - Rutiner for innsamling/rapportering (sett elg, vektrapporter, tannprøver mm.)
 - Avskytingsplan med årlig kvote
 - Målsetninger med alders- og kjønns sammensetning, bestandsstørrelse, beitegrunnlag mm.

- Forebyggende tiltak for å hindre uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser, for eksempel ved gjennomføring av beiterregistreringer
- Gjøre justeringer for å oppnå målsetninger og få resultater som stemmer overens med avskytningsplan for perioden. 10 % avvik aksepteres frå år til år.
- Utarbeide planer for viltstelltiltak og gjennomføre dette i samarbeid med lokale aktører, jf. veileder til forskrift om forvaltning av hjortevilt kap. 2
- Overvåke beiteskader på skog gjennom beitetakster, jf. veileder til forskrift om forvaltning av hjortevilt kap. 2
- Se til at samjakt utøves på de områder dette er naturlig.
- Vise hensyn til andre interessegrupper, da alle har rett til å utøve friluftsliv.
- Foreta kontroll av at skutte dyr stemmer med tildelt kvote
- Bidra til god kommunikasjon mellom kommunens viltutvalg og jaktutøvere.
- Informering til, og oppfølging av jaktlederne. Det er viktig at all informasjon kommer ut til hver enkelt jaktleder.

1.4 JAKTLAGET OG JAKTLEDERS ROLLE OG ANSVAR

- Utnevne ansvarlig jaktleder for jakt på elg og hjort, jf. forskrift om utøvelse av jakt jf. forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 26a
- Lede og organisere jaktutøvelsen, og påse at den foregår på en human og forsvarlig måte i tråd med gjeldene lover og forskrifter. Den enkelte jeger er selv ansvarlig for selve jaktutøvelsen og egen og andres sikkerhet
- Sørge for at alle som jakter har tilgang til godkjent ettersøkshund til ettersøk av påskutt vilt, og har medbrakt dokumentasjon på tilgang til ettersøkshund. Dersom slik hund ikke medføres under jaktutøvelsen, skal det gjennom skriftlig avtale være sikret tilgang på ettersøkshund som kan være på stedet innen maks 4 timer etter påskytingen, jf. forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 4 og 23.
- Har et særlig ansvar ved skadeskyting i forbindelse med riktig prosedyre og kommunikasjon med Viltutvalget/kommunens ettersøkspersonell, jf. forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst § 27.
- Legge inn sett-elg/sett-hjort i hjorteviltregisteret og registrere felte dyr med slaktevekt, før 14 dager etter endt jakt.

2. MÅL FOR FORVALTNING AV HJORTEVILT

- Kommunens hovedoppgave er å sikre bærekraftige bestander av hjortevilt som ikke forårsaker ulemper på andre samfunnsinteresser.
- Kommunen har et overordnet ansvar for verdier og interesser knyttet til rekreasjon, biologisk mangfold, trafikkproblemer, skader på jord- og skogbruk og andre skader/ulemper. Det kommunale ansvaret ligger derfor blant annet i regulering av størrelsen på de ulike hjorteviltbestandene, i tillegg til å få ønsket struktur på disse, da særlig elgbestanden.
- For at forvaltningen skal lykkes med målene er man avhengig av at jegerne gjennomfører en målrettet jakt, basert på detaljert bestandsplanlegging og en årlig avskytningsplan.
- Kommunen har ansvar for å ivareta jaktretthavernes rettigheter og rettssikkerhet, gjennom å fastsette forskrifter og fatte enkeltvedtak.

- Det er jegerne som i praksis står for den aktive forvaltningen av hjorteviltet.
- Mål og eventuelle tiltak skal være lokalt forankret gjennom kommunale målsetninger og bestandsplaner.
- Organisere periodevis beitetakseringer av hele kommunen, for å øke kunnskapsgrunnlaget om elgbeitet og ha muligheten til å følge og dokumentere endringer i beitetrykk.

2.1 ORGANISATORISKE MÅL

- Ringerike kommune skal bidra til samarbeid innen forvaltningen av hjortedyrene på tvers av vald, kommuner og regioner. Dette gjøres ved å ha dialog mellom tilgrensende kommuners viltrådgivere, organisere valdledermøter og regionsmøter, og bistå valdledere med megling og veiledning.
- Det skal legges til rette for samarbeid i bestandsplanområder mellom vald i og utenfor kommunen der dette er naturlig ut fra bestandsdynamiske forhold
- Fragmentering av dagens valdstruktur er uønsket!
- For å sikre en helhetlig forvaltning er det ønskelig med vald/bestandsplanområder som utgjør store nok områder til at det kan godkjennes bestandsplaner for området, jf. Forskrift om forvaltning av hjortevilt.
- Vald som ikke har bestandsplaner for elg oppfordres til å utarbeide dette, og eventuelt inngå i bestandsplanområder eller slå seg sammen med nabovald for å få stort nok tellende areal til å imøtekomme arealkravet i forskrift
- Valdene bør samordne forvaltningen av elg, hjort og rådyr på områdene de disponerer
- Ved privatrettslig konflikt i valdene bør det være dialog mellom partene for å finne løsninger begge parter kan leve med. Eventuelt kan det søkes tilknytning til andre nabovald slik at det etableres større forvaltningsenheter.

2.2 HOVEDMÅL FOR HJORTEVILTFORVALTNINGEN

- Forvaltningen av hjorteviltbestandene skal gi sunne dyr i god kondisjon
- Det skal tilstrebes en optimal kjønns- og alderssammensetning med hensyn til produksjon
- Bestandsstørrelsene skal tilpasses bæreevne, skader på innmark og skog og konflikter med øvrig friluftsliv
- Antallet trafikkdrept vilt skal holdes på et minimum
- Hjorteviltbestandene skal ikke representere en trussel mot annet biologisk mangfold
- Kommunen skal bidra til å ta vare på og sikre viktige trekkruiter og leveområder for hjortevilt.

2.3 ELG

2.3.1 Beitegrunnlag

Ringerike kommune har gjennomført elgbeitetakseringer jevnlig siden 2007, og senest oppsummert i rapport i 2022. Resultatene fra elgbeitetaksten er sett i sammenheng med utviklingen i elgbestanden og danner grunnlaget for anbefalingene som er gitt i rapporten. Resultatene fra elgbeitetakseringen i 2022 viser en betydelig nedgang i beitetrykket

sammenlignet med resultatene fra forrige takst fra 2018. I 2022 låg beitetrykket på furu og bjørk under kritisk beitenivå på 35 %, mens ROS-artene (Rogn, Osp og Selje) fortsatt var overbeita (>35 %). Helhetlig ble beitetrykket i Ringerike i 2022 vurdert som middels overbeita.

Sett-elg registreringer og tetthetsestimater basert på tannanalyser viser en stabil elgbestand de siste årene, men med en svak nedgang i 2021.

Planteartene ROS (Rogn, Osp og Selje), furu og bjørk tåler et vedvarende beitetrykk på om lag 35 % før beitetilgangen reduseres betydelig. I snitt var uttaksprosentene i 2022 på 15 % for furu, 11 % for bjørk og 55 % for ROS-artene.

- Elgbestanden skal tilpasses beitegrunnet i kommunen
- Beitegraden på ROS-artene skal reduseres og ikke overstige 35 %
- Beitegraden på bjørk skal holdes under 35 %
- Beitegraden på furu skal holdes under 35 %
- Beiting på gran bør ikke forekomme

Beitetrykket antas å ha forbedret seg noe siden 2022, ettersom tettheten av elg er noe redusert (ref. bestandsrapport fra Faun 2023).

Målet er å få en bedring i bestandskondisjonen på lengre sikt. For å nå dette målet trenger kommunen oppdatert data fra en nyere beitetaksering, for å kunne forvalte bestanden riktig.

2.3.2 Minsteareal for elg

For elg, hjort og rådyr fastsettes minstearealet av kommunen gjennom forskrift. Normalt er det ett minsteareal per kommune for hver art. Det kan imidlertid fastsettes forskjellige minsteareal i ulike deler av en kommune hvis det er vesentlig forskjell på beitegrunnet, bestandstetthet eller skadepress.

Minsteareal for elg i Ringerike kommune er 2000 daa for valdene Ruud/Brekkebygda og Nes nord-øst, og 3000 daa for resten av kommunen.

2.3.3 Bestandssammensetning

- Utfordringer:
 - Både kalv og ungdyrvektene viser nedgang over tid i Ringerike, spesielt for ungdyr er dette tydelig over mange år, mens det for kalv er ekstra tydelig de siste 4 årene (siden 2020). Nedgang i kalve- og ungdyrsvektene skyldes ofte et redusert mattilbud som følge av økt tetthet. Klima og avskytingsstrategi vil være medvirkende faktorer.
 - Snitt for kalvevekt har de siste fem årene ligget under 60 kg, og bør økes.
 - Svært skjeve kjønnsforhold er uønsket da det kan medføre uønskede effekter som forsinket kalvetidspunkt. Estimert kjønnsforhold var 1,5:1 i 2024. Det observerte kjønnsforholdet fra sett-elg var 1,8:1. Kjønnsforholdet fra jakt (observert) har holdt seg svært stabilt de siste 5 årene. Det estimerte kjønnsforholdet etter jakt har en tendens til vise et skeivere bilde enn det observerte, særlig i bestander med et relativt sett høyere uttak av hanndyr enn hodyr.
 - Kroppsvekt og kondisjon til elgkuene er avgjørende for tidspunktet for kjønnsmodning og reproduksjon.

- Slaktevektene til kalver og ungdyr avhenger i stor grad av tetthetsavhengige faktorer som bestandstetthet og mattilgang.
- Målsettinger:
 - Forholdet mellom sett ku og okse skal ikke overstige 1,6:1 .
 - Antallet kalveførende kyr økes og holdes jevnt over 55 %.
 - Gjennomsnittlig slaktevekt på kalv skal ikke være lavere enn 65 kg.
 - Øke gjennomsnittsalder og vekter i bestand.
 - Gjennomsnittlig slaktevekt økes med 5 kg. pr dyregruppe fram til 2027.
- Virkemidler/tiltak:
 - Det gjøres tiltak i form av økt kalveavskyting, for å få opp kalvevektene.
 - Holde et stabilt kjønnsforhold ved å sørge for at det er nok voksne okser i bestanden, og justere uttak basert på lokale forhold, beitegrunnlag, kalveproduksjon, og tall fra sett og skutt statistikken.
 - Vald oppfordres til å skyte mest ungdyr av okse og ku kvote for å få opp gjennomsnittsalder og vekt i bestanden.
 - Vald oppfordres til å felle små (mindreverdige) dyr. Dette kan for eksempel motiveres til ved at vald holder igjen en del av kvoten (restkvote) som kan deles ut til jaktlag ved felling av slike dyr, som erstatning.

2.3.4 Mål for elgstammen og plan for avskyting i perioden 2025-2027

Vald med godkjent bestandsplan får tildelt årlig kvote etter bakgrunnsareal, mål og avskytingsprofil som er satt i godkjent bestandsplan for perioden.

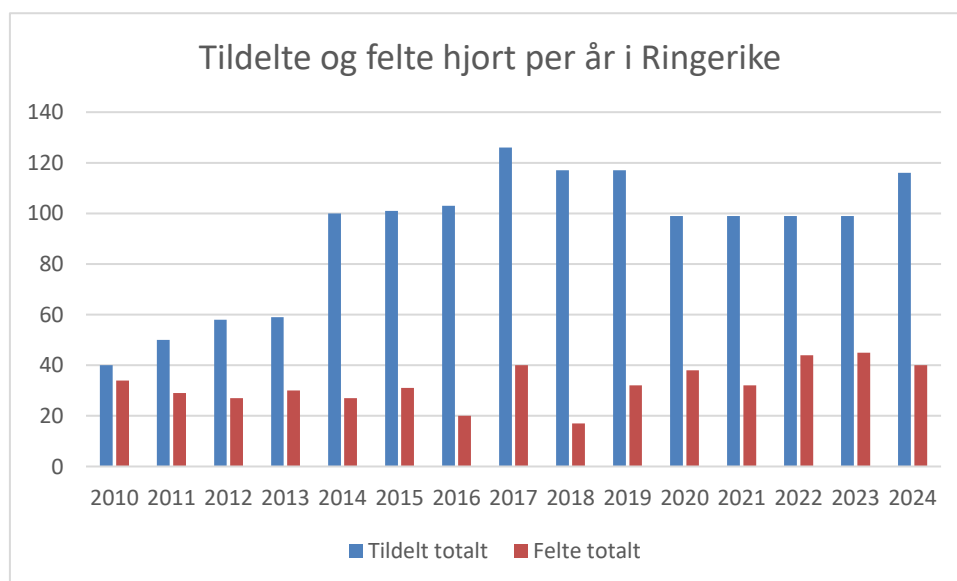
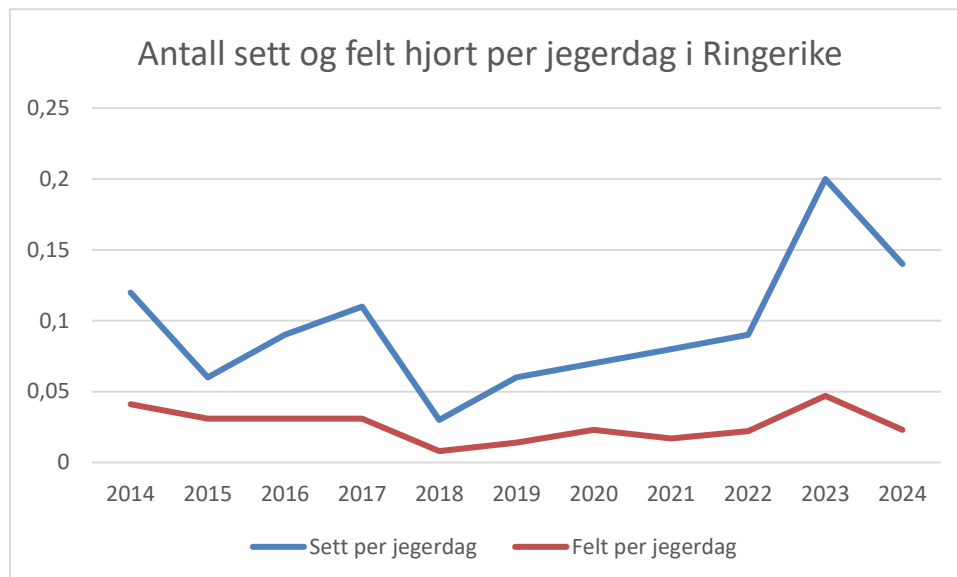
Vald uten godkjent bestandsplan tildeles kvote på dyr årlig, med utgangspunkt i gjennomsnitt av bakgrunnsareal som storvaldene rundt. I avskytingsprofil vil elgvald uten bestandsplan tildeles kvote med stor andel kalv.

- Med bakgrunn i resultater fra Faun rapport 2024, anbefales det fortsatt en svak reduksjon i elgtetthet.
- Alder og vekter: Øke aldersgjennomsnitt i bestand. Øke gjennomsnittsvektene for voksne dyr og øke andel produksjonsdyr.
- Bestandsstørrelse: Årlig uttak på om lag 330 dyr. Dette vil måtte tilpasses flere parametere, herunder tilgjengelig beite.
- Kalveavskytingen økes til 50-60% av den totale kvoten for å redusere belastningen på vinterbeitene, øke vekter på dyrene, redusere belastning for kyr igjennom vinteren og øke muligheten for ny kalv/ kalver året etter.
- Store og høyproduktive elgkyr spares i størst mulig grad.
- Eldre okser spares i størst mulig grad.
- Uttak av mindreverdige dyr bør stimuleres.

2.4 HJORT

Hjorten er den minst tallrike hjorteviltarten i kommunen. Datagrunnlaget er for lite til å kunne lage detaljerte mål. Registreringen av sett hjort i Ringerike går tilbake til 2014, og har vært manglende. I tillegg har fellingsprosenten vært, og er, veldig lav (maks. 45%) siden tildelingen ble økt i 2014. Tallene som brukes til å basere forvaltningen på er derfor også for lave, og ikke

representative nok for den reelle bestanden. Når det gjelder fallviltstatistikken så er også denne basert på veldig få tall. Talla varierer mellom 0 til 6 dyr og viser ikke noe tydelig utvikling. Ut ifra tallene for sett hjort og sett hjort per jegerdag derimot, så kan det tolkes som at bestanden har økt siden 2018.



- Vald uten godkjent bestandsplan tildeles kvote på dyr årlig, med utgangspunkt i gjennomsnitt av bakgrunnsareal og avskytingsprofil lik den til storvaldene rundt.
- Hjortebestanden virker å ha økt noe siden 2018 (basert på tall fra sett og skutt), og behov for målrettet jakt er viktig. Økningen i observasjoner er dog mest sannsynlig pga. at instruksen for registrering av sett elg og sett hjort ble endret det året. Hjortebestanden skal forvaltes bærekraftig, men stammens størrelse og utbredelse skal holdes lav.
- Hjortebestanden skal forvaltes slik at beiteskader på økonomisk viktige innmarksbeite, og treslag som gran og furu er minimale.

- Bedre organiseringen av jakten og oversikt over jegere for å få bedre rapportering av sett hjort i hjorteviltregisteret
- Raskere rapportering, med samme krav til innhold og omfang som for elg.
- Det innhentes mer kunnskap om hjortebestanden ved å oppfordre og motivere til å øke fellingsprosenten, og bedre registreringen av sett og skutt data. Kommunen organiserer egne valdledermøter for hjortevaldledere, for å øke fokus på hjortejakten og organiseringen av den.
- Uttak av mindreverdige dyr bør stimuleres.
- For å forvalte bestanden og sikre mål i avskytingen, må hjortejakt i større grad forvaltes og tilgjengeliggjøres som egen jaktbar art og ikke kun være bifangst under annen jakt.

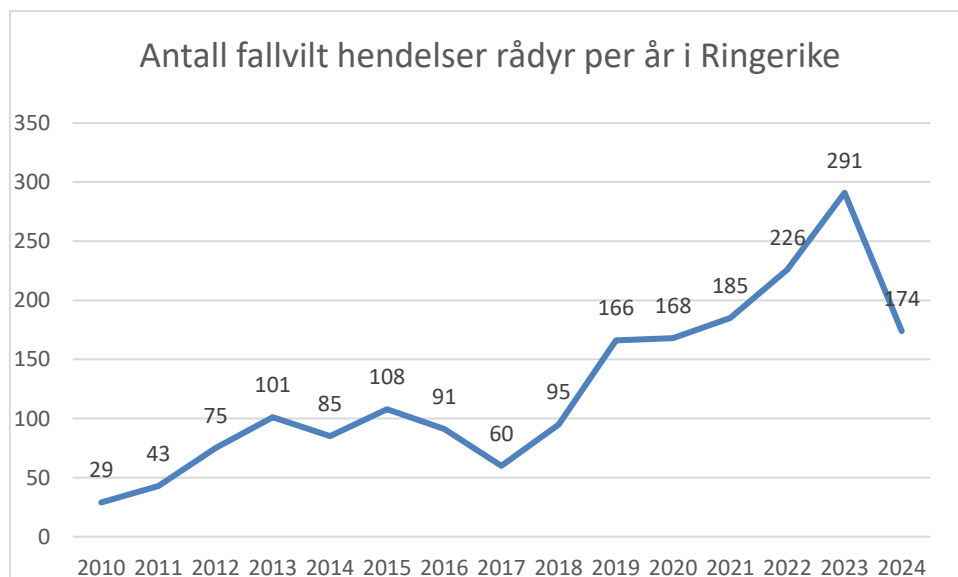
2.4.1 Minsteareal for hjort

For elg, hjort og rådyr fastsettes minstearealet av kommunen gjennom forskrift. Normalt er det ett minsteareal per kommune for hver art. Det kan imidlertid fastsettes forskjellige minsteareal i ulike deler av en kommune hvis det er vesentlig forskjell på beitegrunnlag, bestandstetthet eller skadepress.

Minsteareal for hjort i Ringerike kommune er 12 000 daa for hele kommunen.

2.5 RÅDYR

Datagrunnlaget er for lite til å kunne lage detaljerte mål. Fellingsprosenten av rådyr i Ringerike har lenge vært for lav. Tallene som brukes til å basere forvaltningen på er derfor også for lave, og ikke representative nok for den reelle bestanden. Fallviltstatistikken derimot antyder en økning i bestanden, med en jevn økning av påkjørsler siden 2017.



- Årlig uttak skal være med på å redusere antallet trafikkpåkjørslar og redusere bestand betraktelig.
- Kommunen har et mål om å redusere antall rådyrpåkjørslar i forhold til dagens 150-250 påkjørte per år. Nivået på påkjørslar skal på sikt ikkje ligge over nivået i 2017, som var på 60 påkjørslar.

- Rapportering av skutt rådyr er svært mangelfullt og må bli bedre.
- Rådyr er storvilt på lik linje med elg og hjort. Derfor må alle arealer der det skal jaktes på rådyr, ha godkjente fellingstillatelser for rådyr.
- Ringerike kommune v/ Viltutvalget øker fokus på kontroll av jakt på rådyr og arealene som jaktes på.
- Ved tildeling av fellingstillatelser, vil Ringerike kommune aktivt bruke mulighet for å avvike fra minsteareal +50% i områder som har særlig mye påkjørsler.
- Jegere og jaktlag skal ha tilgang til godkjent ettersøkshund når de jakter på elg, hjort og rådyr. Tilgangen skal være sikret gjennom skriftlig avtale. Kommunen/Viltutvalget innfører kontroller av rådyrjakta på samme måte som for elg og hjort.
- Det innhentes mer kunnskap om rådyrbestanden ved å oppfordre og motivere til bedre registrering av sett og skutt data i kommunen.
- Bedre organiseringen av valdstrukturen, og motivere til sammenslåinger som vil gi mulighet til fri kvote. Det vil settes i gang arbeid med å kartlegge alle vald på nytt, og be om å få sendt inn nye søknader, for å få oppdatert kontaklistene og kartene på eksisterende vald. Dette vil bedre mulighetene for å komme i kontakt med valdlederne, og få oversikt over hvor det jaktes, og om det er muligheter for sammenslåinger.
- Rapportering skal skje innen fristen.
- Basert på rapporteringer av sett og skutt har vi et tall grunnlag som gir en beskrivelse av en rådyr bestand som ikke harmonerer med antall fellingstillatelser. Kommunen må følge lovverket og forvalte bestanden bærekraftig, noe som betyr at utdeling av fellingstillatelser skal være i samsvar med rapporteringene.
- Vi ser at det er stor avstand mellom fellingsresultater og antall fellingstillatelser. I perioden 2007-2024 har kommunen hatt en gjennomsnittlig fellingsprosent på 24%, og sjeldent over 30%. Det bør derfor vurderes om minstearealet bør økes i noen områder for å redusere antall fellingstillatelser. Det kan vurderes å skille på områder med store sammenhengende skogområder, og områder med mye dyrka mark. Man kan dele opp kommunen og fastsette to forskjellige minsteareal, ved å for eksempel øke den til 500 daa for områder med mye skog, og redusere den til 150 daa for områder med mye kulturlandskap, jf. Forskrift for forvaltning av hjortevilt, §6. Dette vil forhåpentligvis føre til høyere avskyting, og færre fellingstillatelser totalt, slik at det blir mer samsvar mellom fellingsresultater og antall fellingstillatelser. Dette må eventuelt fastsettes gjennom en egen forskrift.

2.5.1 Minsteareal for rådyr

For elg, hjort og rådyr fastsettes minstearealet av kommunen gjennom forskrift. Normalt er det ett minsteareal per kommune for hver art. Det kan imidlertid fastsettes forskjellige minsteareal i ulike deler av en kommune hvis det er vesentlig forskjell på beitegrunnlag, bestandstetthet eller skadepress.

Minsteareal for rådyr i Ringerike kommune er 300 daa.

2.6 RAPPORTERING

Kommunen kan vurdere politianmeldelse av vald ved manglende rapportering av fellingsresultat gjentatte ganger etter å ha fått purrebrev frå kommunen (jf. §34 i Hjorteviltforskriften). Dette er overtredelse av §32 i Hjorteviltforskriften og er straffbart. Det straffes etter viltloven §56.

2.7 IRREGULÆR AVGANG

Antallet hendelser vil avhenge av snømengder og temperatur. Ringerike kommune v/ Viltutvalget følger aktivt med på hvordan vintrene påvirker viltet.

- Viltpåkjørsler og annen irregulær avgang håndteres av kommunens fallviltmannskap.
- Fallvilt og dets verdi tilfaller Ringerike kommunes driftskonto for fallvilt.
- Trafikksikringstiltak skal gjennomføres, som for eksempel skilting, når kommunen blir gjort oppmerksom på vilttrekkområder dannet p.g.a. store snømengder eller andre klimatiske forhold.
- Antall elg og hjortepåkjørsler burde ikke øke.
- Antallet rådyrpåkjørsler bør reduseres.

2.8 ANDRE INTERESSER

Hjorteviltet betyr mye for lokal verdiskapning, i form av kjøtt og som grunnlag for jakt og andre opplevelsesbaserte aktiviteter. Denne aktiviteten skal likevel utøves på en måte som også tar hensyn til andres interesser av naturen.

- Det skal legges til rette for at hensynet til andre interesser blir godt ivaretatt i forvaltningen av hjortevilt
- Det skal kunne drives småvilt- og storviltjakt samtidig i områder hvor dette er naturlig
- Jakt skal ikke drives slik at den forårsaker uakseptable ulemper på andre friluftaktiviteter
- Jakt skal drives særlig hensynsfullt i forhold til hytteområder og der folk samles eller naturlig beveger seg.

2.9 UFORUTSETTE SITUASJONER

2.9.1 Skrantesjuke

Chronic Wasting Disease (CWD), også kalt skrantesjuke, er en dødelig og smittsom prion sykdom som rammer hjortedyr. *Klassisk*, smittsom skrantesjuke er den typen som er påvist hos villrein i Nordfjella og på Hardangervidda. I de områdene denne sykdommen er påvist er det innført en rekke tiltak som er hjemlet i forskrift (CWD-soneforskriften). Sykdommen spres ved kontakt mellom hjortedyr og miljøet de beveger seg i.

Skrantesjuke hos elg antas å være en *atypisk versjon* av skrantesjuke som opptrer sporadisk (oppstår uten smitte), og rammer som regel eldre individer. Denne typen CWD er vurdert

som ikke smittsom mellom dyr. Sjukdommen oppstår spontant i hjerne på affiserte dyr. Det er en risiko for at sjukdommen kan overføres til andre dyr dersom de kommer i kontakt med infisert materiale fra et sykt dyr. Det er per dags dato ikke påvist tilfeller av skrantesjuka i Ringerike kommune. Det er i Buskerud likevel forbudt å legge ut fôr og slikkesteiner til hjortedyr som ikke er inngjerdet eller på annen måte holdes fysisk adskilt fra andre mottakelige dyr.

Oppdatert og kvalitetssikret informasjon om skrantesjuka finner du her:

<https://hortevelt.no/vilthelse-og-sykdommer/fakta-om-skrantesjuka>

Dersom det blir påvist tilfeller av skrantesjuka i kommunen gjøres disse tiltak:

- Følge Mattilsynets tilrådninger:
 - o Ved påvisning av *atypisk CWD* varsles Mattilsynet om påvisningen av Veterinærinstituttet som analyserer slike prøver. De tar da hånd om alle deler av dyret i samarbeid med fallviltgruppe/kommunal viltforvaltning/jeger og sørger for at materialet blir forsvarlig destruert.
 - o Mattilsynet iverksetter også andre smittebegrensende tiltak dersom de vurderer det som nødvendig.
 - o Dersom *klassisk* smittsom CWD blir påvist i andre områder her i landet, vil mest sannsynlig CWD-sonene bli utvidet og det vil bli forskriftsfestet tiltak for å bekjempe og/eller begrense smittespredning. Bekjempelsen hjemles i Matloven som forvaltes av Mattilsynet.
 - o Kommunen skal også bidra til at søknader om dispensasjon fra forskrift om midlertidige tiltak for å begrense spredning av skrantesjuka, som omhandler forbud mot fôring og utsetting av slikkesteiner til ville hjortedyr, minimeres ved å tilrettelegge for andre tiltak enn fôring.

Les mer om tiltak for å begrense spredning her:

<https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-07-11-913>

2.9.2 Sykdommer som følge av klimaendringer

Klimaet i Norge er i endring. Både kjente og ukjente sykdommer forårsaket av endringer i klimaet kan spre seg blant bestandene av elg, hjort og rådyr. Dette kan for eksempel være sykdommer knyttet til flått og hjortelusflue, og eventuelt andre sykdommer vi ikke er kjent med, som kan ha negativ virkning på horteveltbestandene. X

Stor bestandstetthet vil vanligvis føre til økt smittespredning. Bestandstettheten til elg, hjort og rådyr må avpasses etter situasjonen.

2.10 ANNET UTTAK AV VILT - SKADEFELLING

Naturmangfoldlovens § 18 punkt b åpner for at kommunen kan gi tillatelse for uttak av vilt for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom. Dette skal skje via søknad til kommunen ved landbrukskontoret.

Slike problemer skal hovedsakelig løses innenfor ordinære jakttidsrammer. Det blir stilt krav til at grunneier har prøvd ut avbøtende tiltak for å avverge eller hindre skade eller redusere predasjon før en eventuell skadefellingstillatelse gis, jf. forskrift om felling av skadegjørende vilt § 1 punkt 2.

Hver søknad vurderes ut fra dens gitte forhold. Det skal så langt som mulig tas hensyn til yngletidsfredningen ved skadefellinger.

Utøvelse av skadefelling etter enkeltvedtak basert på Naturmangfoldloven §18, b og c, kan enten ledes og utøves av Viltutvalget med støtte av kommunens fallviltmannskap, eller av grunneier selv.

Verdien av felt vilt med tillatelse av kommunen etter naturmangfoldloven, tilfaller Ringerike kommunes driftskonto for fallvilt. Er viltet felt innenfor ordinær jakttid kan kommunen velge å overlate hjorteviltet eller dets verdi, til den jaktberettigede mot tilsvarende fradrag i hans fellingskvote, jf. Viltloven §48, andre ledd.

Informasjon om skadefelling og hva en søknad om skadefelling må inneholde finnes på kommunens hjemmesider.

3. VARIGHET OG REVIDERING

De kommunale forvaltningsmålene for hjortevilt bør være forutsigbare og stabile, men skal samtidig kunne oppdateres i takt med utviklingen i hjorteviltbestandene. Mål og retningslinjer oppdateres ved behov hvert fjerde år, i tillegg til en årlig fortløpende vurdering. Dette gjøres med tanke på tilegning av ny kunnskap og uforutsette endringer i hjorteviltbestandene. Dette gjelder spesielt for hjort og rådyr, jf. kapittel 2.4 og 2.5.

4. TIDSFRISTER

Sak	Tidsfrist	Hvem
Fremme forslag om nytt minsteareal	15. januar	Parter med interesse
Fastsettelse av forskrift om minsteareal	15. mars	Kommunen
Rapportere fallvilt til SSB via Hjorteviltregisteret	31. mars	Kommunen
Trekke eiendom ut av vald	1. april	Jaktrettshaver
Trekke godkjenning av vald*	1. april	Kommunen
Trekke vald ut av bestandsplanområde	1. april	Valdansvarlig
Trekke godkjenning av bestandsplanområde	1. april	Kommunen
Trekke godkjenning av bestandsplan	1. april	Kommunen
Trekke kvotefri jakt på rådyr	1. april	Kommunen
Søknad om godkjenning av vald	1. mai	Valdansvarlig
Melding om endringer i valdet	1. mai	Valdansvarlig
Søknad om godkjenning av bestandsplanområde	1. mai	Bestandsplanområdets representant
Melding om endringer i bestandsplanområdet	1. mai	Bestandsplanområdets representant
Søknad om godkjenning/endring av bestandsplan	1. mai	Valdansvarlig eller bestandsplanområdets representant
Søknad om kvotefri jakt på rådyr	1. mai	Valdansvarlig eller bestandsplanområdets representant
Behandle søknad om vald	15. juni	Kommunen
Behandle søknad om bestandsplanområde	15. juni	Kommunen
Behandle søknad om bestandsplan	15. juni	Kommunen
Behandle søknad om kvotefri jakt på rådyr	15. juni	Kommunen
Utsending av fellingstillatelse på elg, hjort og rådyr	15. juni	Kommunen
Rapportere sett elg og sett hjort til kommunen	14 dager etter endt jakt	Jaktleder/valdansvarlig
Rapportere fellingsresultat til kommunen	14 dager etter endt jakt	Valdansvarlig
Leverer tannposer til kommunen	14 dager etter endt jakt	Jaktleder/valdansvarlig
Registrere papirskjema for sett elg og sett hjort i Hjorteviltregisteret	30 dager etter endt jakt	Kommunen
Rapportere fellingsresultat til SSB	30 dager etter endt jakt	Kommunen

*Kommunen kan trekke tilbake valdgodkjenning og kreve ny søknad også etter 1. april dersom det foreligger tvil som berører rettsforhold i valdet